

Anna Fernández: “El mercat social contempla tots els sectors de l’activitat econòmica”

Albert Caramés

Polítologa inconformista, l’**Anna Fernández** coordina el projecte **Pam a Pam** des dels seus inicis. Gens amant de ser protagonista de l’escena, treballa per continuar situant la vida al centre de tot, començant per un replantejament dels hàbits de consum. Amb aquesta entrevista volem saber si, més enllà d’un discurs, existeix una alternativa real a l’economia capitalista i com es pot articular en el nostre dia a dia.

Cada cop se’n sent a parlar més: què és l’economia solidària?

L’economia solidària ens proposa una manera d’entendre l’economia on es posa la persona i les seves necessitats al centre. La proposta va més enllà, ja que es pretén un procés de radicalitat democràtica: l’objectiu és crear un mercat social basat en principis de participació, transparència, equitat, cooperació... els quals trobem a faltar en el mercat convencional.

No es tracta només d’una teoria, sinó d’una realitat palpable en moltes iniciatives de sectors molt variats que responen a les necessitats de la comunitat, posant atenció a l’entorn i realitzant activitat econòmica. Parlem, per tant, d’un triple benefici: social, ambiental i econòmic.

L’has esmentat de passada: què és el mercat social?

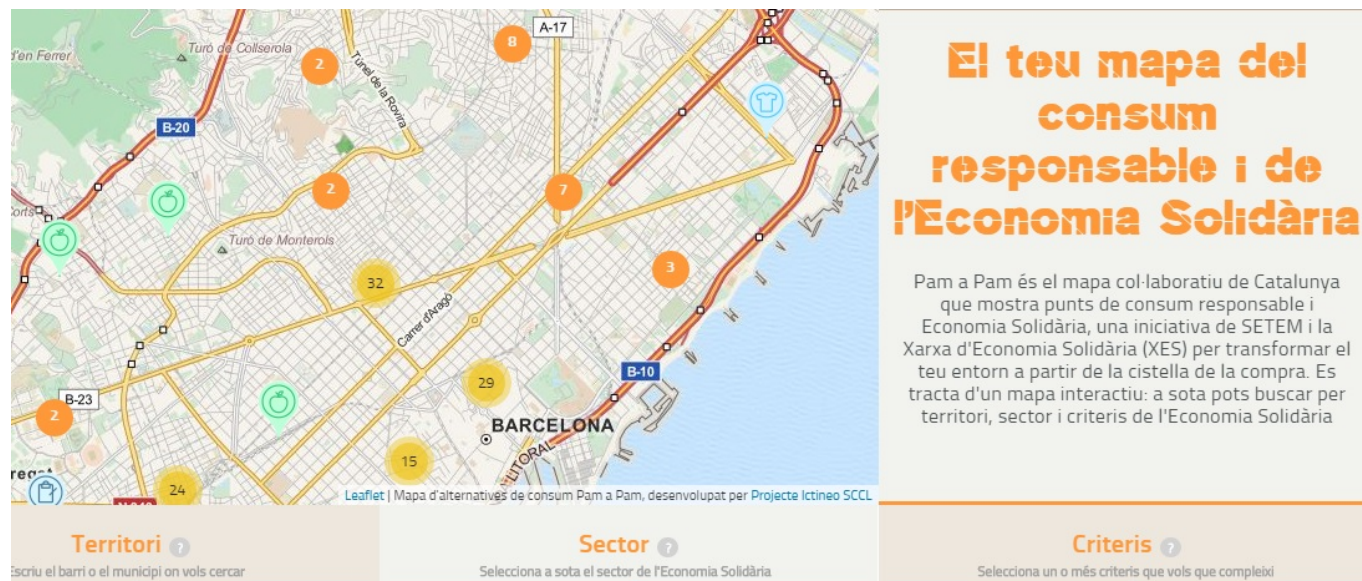
En tractar-se d’una realitat, un dels principals objectius és crear un mercat social, una realitat que ens ha de permetre assolir totes les necessitats humanes sota els principis de l’economia solidària. El mercat social contempla, per tant, tots els sectors de l’activitat econòmica:

La producció, on el referent és la producció cooperativa, seguint els principis de propietat col·lectiva, democràcia interna i sostenibilitat ambiental. La comercialització, on el paradigma és la comercialització justa, més enllà del que es coneix pel comerç just (centrat en les transferències del Sud al Nord), que es basa en el diàleg i en el treball digne que beneficiï totes les parts. El consum: aquí es defensa que es faci de manera responsable i conscient, que estableixi una revisió crítica de la visió tradicional i fugi de l’hegemonia del consumisme. I també el finançament. Les finances ètiques s’erigeixen com l’ engranatge d’aquest mercat social, basant-se en una completa transparència en els seus procediments i garantint que els estalvis de la gent s’invertiran en economia real i projectes socialment i mediambientalment beneficiosos

Llavors, el que es coneix com l’economia feminista forma part de la narrativa de l’economia solidària?

No exactament, va en paral·lel a l’economia solidària, que tot i que concep el mercat de forma socialment justa, encara el té com l’epicentre. En canvi, l’economia feminista posa la sostenibilitat

de la vida en el centre, és a dir, reivindica totes les dimensions que també fan funcionar el mercat, però massa sovint queden invisibilitzades: les cures, l'economia informal, l'atenció emocional, domèstica... Produir, comercialitzar, finançar o consumir no es pot fer sense la roba neta, la cura dels fills i grans, havent menjat saludablement...

I és llavors que dins d'aquest paradigma neix el projecte Pam a Pam, què ens en pots explicar?

Pam a Pam és un mapa col·laboratiu d'iniciatives d'economia solidària a Catalunya, impulsat per Setem i la Xarxa d'Economia Solidària. Per entendre els objectius que persegueix és important anar paraula per paraula d'aquesta definició:

És un **mapa** que visibilitza iniciatives d'economia alternativa, facilitant a la ciutadania el canvi d'hàbits en el consum.

És **col·laboratiu**, ja que es construeix gràcies a a la participació de moltes persones. Es crea, per tant, un procés de participació i formació per totes les persones que alimenten el mapa, les quals s'anomenen **Xinxetes taronges**.

Aquestes xinxetes, després d'haver estat formades en economia solidària, contribueixen en detectar i entrevistar iniciatives per a conèixer-les en profunditat. Com es fa? A Partir d'un qüestionari sobre 15 criteris d'economia solidària, organitzat en blocs i criteris. Hi ha una aposta clara per la transparència: el web mostra el compliment dels criteris de cada iniciativa.

En aquest procés ens hem trobat moltes sorpreses a l'hora de fer seguiment dels criteris: les iniciatives es plantegen coses que mai havien fet anteriorment (una iniciativa d'integració social, per exemple, potser no s'ha plantejat mai el consum de model energètic). Així, s'enforteix l'articulació de l'economia solidària i fa que les iniciatives passin de ser objectes a subjectes

Es tracta d'un projecte nascut a Barcelona al desembre de 2013 en 3 sectors (alimentació, roba i banca). Tal va ser l'èxit i la demanda, que ha crescut a tots els sectors i a tot Catalunya a partir de desembre de 2014. Actualment hi ha gairebé 250 iniciatives detectades, les quals s'han descobert amb el ritme humà que permet assimilar aquest canvi d'hàbits.

És important també anar al detall de com podem canviar certs hàbits de consum en alguns sectors com per exemple el sector energètic...

El sector energètic està molt monopolitzat. Tot i això, existeixen moltes iniciatives locals menys conegudes. El paradigma el trobem amb [Som Energia](#), una cooperativa que funciona de forma democràtica i que està en procés de produir energia neta i renovable. Si tenim en compte que ja són més de 28.000 persones sòcies ens adonem com la població demana a crits alternatives d'aquest estil.

El sector financer se l'ha acusat de ser un dels grans causants de la crisi actual, quines són les alternatives?

En aquest sector, el de les finances ètiques, tenim grans notícies. Es tracta d'una realitat molt instaurada en el territori, si tenim en compte que la iniciativa més jove compta ja amb 20 anys de trajectòria. En aquest context de crisi, l'aixeta del crèdit des d'aquestes iniciatives ha estat més oberta que mai, facilitant-ne l'accés a les iniciatives d'economia solidària, als quals li ha acompanyat un més que notable augment en l'estalvi, que s'ha multiplicat per 10 des de l'inici de la crisi.

En concret, destaquem 4 grans iniciatives: [Triodos](#), [Coop57](#), [FIARE](#) i [OikoCredit](#). Totes comparteixen l'objectiu de finançament ètic i social, així com un principi de transparència; mentre que les tres darreres es ceneixen en el principi de participació com el nucli del seu funcionament.

I respecte al sector alimentari?

El ventall en aquest sector és molt divers: des de l'opció més còmode de les botigues de proximitat, on podem adquirir productes ecològics i de comercialització justa; passant per les iniciatives que ens fan cistelles i ens les apropen a casa; fins l'opció més "militant" de les cooperatives de consum, on un grup de persones s'agrupen per debatre el model de consum, establint un diàleg directe amb el productor en un exercici de coresponsabilitat i participació.

Tradicionalment, el sector tèxtil s'ha fet ressò de moltes violacions de drets laborals...

Es tracta d'un dels sectors més deslocalitzats a nivell global, amb la cadena de producció i proveïdors més complicada per a fer-ne seguiment. Així, la [Campanya Roba Neta](#) és una iniciativa internacional que vol donar veu a les treballadores per evitar violacions dels drets humans en aquesta cadena.

Les alternatives en aquest sector són molt variades també. Des de la producció local, a la utilització de cotó ecològic, el reciclatge de roba o la roba fabricada de comerç just, entre altres. Trobem un mercat molt desenvolupat de mercat de segona mà, amb iniciatives que no només fomenten el reciclatge, sinó també la integració social en la gestió del procés de comercialització del tèxtil. Serveix per a tots els sectors, però en aquest val la pena insistir que el no consum o la reutilització són alternatives a tenir molt en compte.

Per acabar,

destacaries alguna altra iniciativa?

Una de les bones notícies actuals és que s'estan cooperativitzant alguns sectors estratègics en l'economia. Des del 2015 tenim [Eticom-Som Connexió](#), que ens ofereix una alternativa cooperativa en telecomunicacions per mòbil i Internet.

També m'agradaria destacar que trobem empreses cooperatives que funcionen de forma democràtica en gairebé tots els sectors imaginables: des de bufets d'advocats a la gestió cultural,

passant per serveis de missatgeria, llibreries o el sector del turisme. La [Fira de l'Economia Solidària](#) és un bon exemple: el darrer cap de setmana d'octubre, a la Fabra i Coats de Barcelona, es podran veure més de 200 iniciatives de 10 sectors diferents.